

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μακροοικονομικά Μεγέθη & Πολιτικές στην Ε.Ε. (Οικονομική II)

Ενότητα: Διάλεξη Δεύτερη

Κορρές Γεώργιος

Τμήμα Γεωγραφίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
2.1 Διάλεξη Δεύτερη	4
2.1.1 Καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων, κρατική παρέμβαση – σχηματισμός τιμών και μορφές κόστους	4
2.1.1.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:.....	8

1. Σκοποί ενότητας

2. Περιεχόμενα ενότητας

2.1 Διάλεξη Δεύτερη

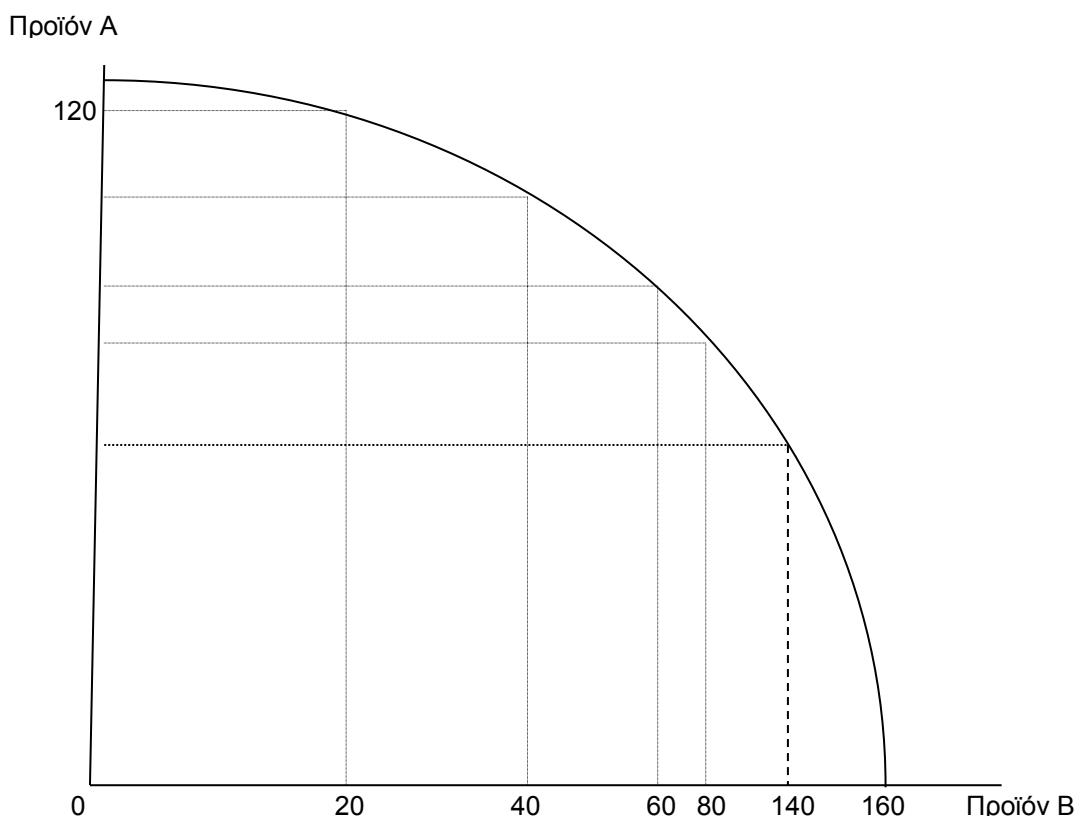
2.1.1 Καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων, κρατική παρέμβαση – σχηματισμός τιμών και μορφές κόστους

Έστω ότι υποθέτουμε με δεδομένη ποσότητα των παραγωγικών συντελεστών, ότι η οικονομία παράγει μονάχα δυο οικονομικά αγαθά (προϊόν Α και προϊόν Β). Οι δυνατοί συνδυασμοί για την παραγωγή των προϊόντων Α και Β δίδεται παρακάτω:

Πίνακας: Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων:

Συνδυασμοί	Προϊόν Α	Προϊόν Β
Α	0	120
Β	60	100
Γ	80	92
Δ	100	78
Ε	120	60
Ζ	140	40
Η	160	0

Έτσι για παράδειγμα εάν η οικονομία διαθέσει όλους τους παραγωγικούς συντελεστές για την παραγωγή του προϊόντος Α, τότε θα παραχθούν 160 μονάδες του προϊόντος Α και καθόλου από το προϊόν Β (συνδυασμός Α). Αντίθετα είναι δυνατή η παραγωγή του προϊόντος Β και καθόλου η παραγωγή του προϊόντος Α (συνδυασμός Η). Εάν η οικονομία αποφασίσει την παραγωγή διαφόρων συνδυασμών από τα δύο προϊόντα, τότε η μείωση της παραγωγής του ενός προϊόντος θα επιφέρει την απελευθέρωση παραγωγικών συντελεστών (κεφαλαίου, εργασίας, πρώτων υλών) που θα διατίθενται για την παραγωγή του δεύτερου προϊόντος. Τα διάφορα σημεία που προέρχονται από τους δυνατούς συνδυασμούς παραγωγής των δύο προϊόντων καλείται **καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων** και ουσιαστικά απεικονίζει την επιλογή για την ποσότητα παραγωγής μεταξύ των δύο προϊόντων. Οι διάφοροι δυνατοί συνδυασμοί (Β έως Ζ) σχηματίζουν την **καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων**, (product transformation curve), (δηλαδή το πρόβλημα της επιλογής μεταξύ των δυο προϊόντων Α και Β, για την παραγωγή περισσότερου --είτε ολιγότερου-- προϊόντος Α και ολιγότερου --είτε περισσότερου-- προϊόντος Β), όπως παρουσιάζεται στο ακόλουθο σχήμα:

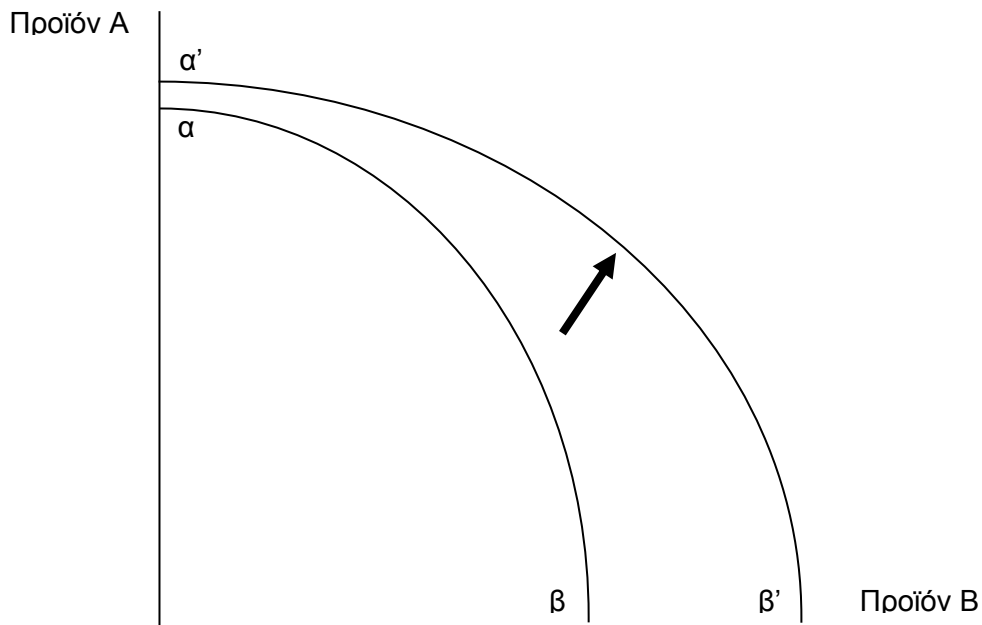

Σχεδιάγραμμα: Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων

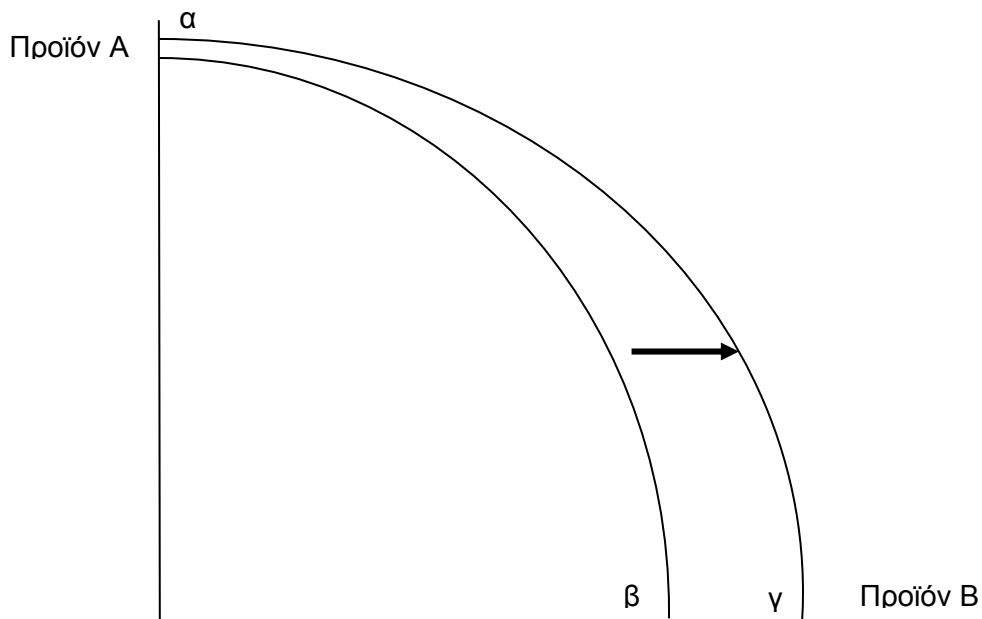
Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων είναι ο γεωμετρικό τόπος των σημείων (δηλ. των συνδυασμών) των συμπαραγομένων προϊόντων Α και Β που χρησιμοποιούν την ίδια ποσότητα μιας εισροής (έστω της εργασίας). Μερικά από τα κυριότερα χαρακτηριστικά της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων είναι τα ακόλουθα:

- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων έχουν αρνητική κλίση,
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων είναι κοίλες προς την αρχή των αξόνων
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων δεν τέμνονται
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων όσο απομακρυσμένες από την αρχή των αξόνων τόσο μεγαλύτερο επίπεδο παραγωγής.

Η αύξηση (μείωση) της καμπύλης των παραγωγικών δυνατοτήτων (όπως για παράδειγμα της αύξησης των παραγωγικών συντελεστών ή της τεχνολογικής προόδου) θα μετατόπιση την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων προς τα δεξιά (αριστερά). Η αύξηση (μείωση) της καμπύλης των παραγωγικών δυνατοτήτων δύναται να συμβεί είτε ισόρροπα, σχεδιάγραμμα (α), (και για τα δύο προϊόντα) είτε μονομερώς (για το ένα μονάχα προϊόν), σχεδιάγραμμα (β).

Σχεδιάγραμμα (α): Αύξηση των παραγωγικών δυνατοτήτων ισοροπία

Σχεδιάγραμμα (β): Αύξηση των παραγωγικών δυνατοτήτων για ένα προϊόν

Πολλές φορές το κράτος επεμβαίνει στην ελεύθερη λειτουργία της αγοράς και καθορίζει το ύψος της τιμής ορισμένων αγαθών. Συνήθως η παρέμβαση αυτή του κράτους μπορεί να γίνει είτε σε περιόδους πολέμου, είτε σε περιόδους ειρήνης. Η κρατική παρέμβαση γίνεται άλλοτε για να προστατεύσει τους καταναλωτές και άλλοτε για να προστατεύσει τους παραγωγούς. Πιο συγκεκριμένα, όταν το κράτος επεμβαίνει για να προστατεύσει τον καταναλωτή τότε καθορίζει «ανώτατη τιμή» λιανικής πώλησης του αγαθού και «ανώτατη αυτή τιμή» ονομάζεται «διατίμηση» (price control). Εάν τα ελεγχόμενα είδη είναι υλικά αγαθά, τότε το έλλειμμα προσφοράς οδηγεί πολλές φορές στη δημιουργία «μαύρης αγοράς» (black market) και σε αυτές τις περιπτώσεις (πολεμικές περιόδους συνήθως) το κράτος επεμβαίνει

και επιβάλλει τη διανομή με «δελτίο ή κουπόνια». Τέλος, η διατίμηση μπορεί να γίνεται και στις τιμές υπηρεσιών (για παράδειγμα, στα ενοίκια και στα κόμιστρα) και στην περίπτωση αυτή, η διατίμηση ονομάζεται «ενοικιοστάσιο». Όταν το κράτος επεμβαίνει στην αγορά για να προστατεύσει τον παραγωγό, ορίζει την «κατώτατη τιμή» διάθεσης του προϊόντος και ονομάζεται «τιμή ασφαλείας» (guaranteed price).

Ιδιωτικό κόστος είναι το χρηματικό ποσό του επιχειρηματία για τις αναγκαίες εισροές. Συνολικό κόστος (total cost) είναι το χρηματικό ποσό που απαιτείται για την παραγωγή ενός προϊόντος, δηλαδή:

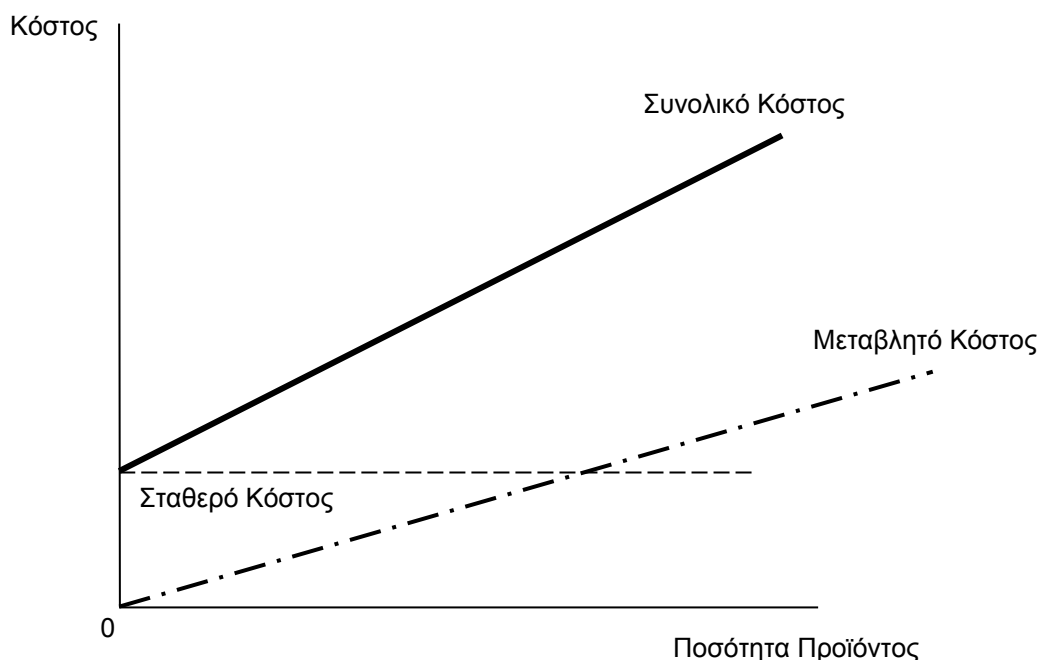
$$\text{Συνολικό Κόστος} = (\text{Σταθερό ή Πάγιο Κόστος}) + \text{Μεταβλητό Κόστος}$$

(total cost)

(fixed cost)

(variable cost)

Οριακό κόστος παραγωγής (marginal cost) είναι η μεταβολή που επέρχεται στο συνολικό κόστος λόγω της αύξησης της παραγωγής προϊόντος κατά μια μονάδα.

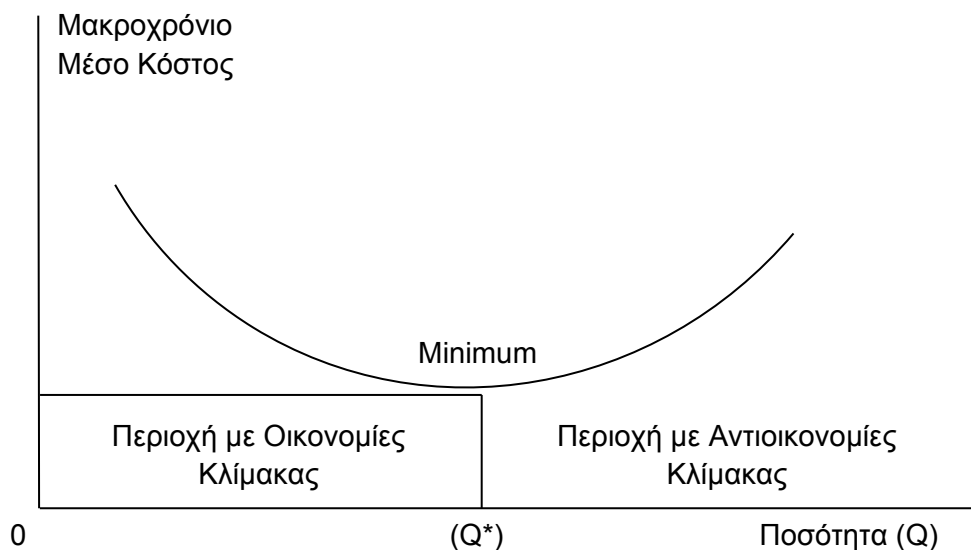

Το κόστος είναι εκείνο που προσδιορίζει, σε ένα σημαντικό βαθμό, την πορεία και την εξέλιξη της επιχείρησης. Οι "**Οικονομίες Κλίμακας**" (Economies of Scales) αναφέρονται στην συσχέτιση Παραγωγής και Μακροχρόνιου Μέσου Κόστους. Οι "**Οικονομίες Κλίμακας**" (Economies of Scales) μπορεί να οφείλονται σε παράγοντες του Εσωτερικού Περιβάλλοντος, (όπως για παράδειγμα, την καλύτερη κατανομή και αξιοποίηση των συντελεστών παραγωγής) και ονομάζονται «**Εσωτερικές Οικονομίες Κλίμακας**» ή αντίστοιχα μπορεί να οφείλονται σε παράγοντες του Εξωτερικού Περιβάλλοντος, και ονομάζονται «**Εξωτερικές Οικονομίες Κλίμακας**» (όπως για παράδειγμα, τον κρατικό παρεμβατισμό, τη συγκέντρωση επιχειρήσεων στον χώρο κλπ). Γενικά διακρίνουμε τρία είδη Οικονομιών Κλίμακας:

- (α). Τις Θετικές Οικονομίες Κλίμακας (Positive Economies of Scales) είτε Οικονομίες Κλίμακας (Economies of Scales): Δηλαδή όσο αυξάνεται η

Παραγωγή, τόσο θα Μειώνεται (αναλογικά ή ποσοστιαία είτε περαιτέρω θα αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.

- (β). Τις Ουδέτερες Οικονομίες Κλίμακας (Neutral Economies of Scales): Δηλαδή όσο μεταβάλλεται (αυξάνεται / μειώνεται) η Παραγωγή, τόσο θα μεταβάλλεται (αυξάνεται / μειώνεται) αναλογικά (ή ποσοστιαία σταθερά) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.
- (γ). Τις Αρνητικές Οικονομίες Κλίμακας (Decreasing Economies of Scales) είτε Αντί-οικονομίες Κλίμακας (Economies of Scales): Δηλαδή όσο αυξάνεται η Παραγωγή, τόσο θα Αυξάνεται (αναλογικά ή ποσοστιαία) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.

Σχεδιάγραμμα: Περιοχή Οικονομιών και Αντιοικονομιών Κλίμακας

Οι Οικονομίες Κλίμακας στοχεύουν στην Ελαχιστοποίηση του Κόστους (δηλαδή στο πρόβλημα της ελαχιστοποίησης, Minimization problem), ενώ οι Αποδόσεις Κλίμακας στοχεύουν στην Μεγιστοποίηση της Απόδοσης (δηλαδή στο πρόβλημα της Μεγιστοποίησης, Maximization problem). Αυτά τα δύο θέματα-προβλήματα της ελαχιστοποίησης-μεγιστοποίησης (ως προοπτικές δράσης) της επιχείρησης είναι ισοδύναμες που αν ακολουθήσει η επιχείρηση θα φθάσει στο άριστο σημείο βελτιστοποίησης.

2.1.1.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:

Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων είναι ο γεωμετρικό τόπος των σημείων (δηλαδή, των συνδυασμών) των συμπαραγομένων προϊόντων A και B που χρησιμοποιούν την ίδια ποσότητα μιας εισροής.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων είναι:

- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων έχουν αρνητική κλίση,
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων είναι κοίλες προς την αρχή των αξόνων
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων δεν τέμνονται
- Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων όσο απομακρυσμένες από την αρχή των αξόνων τόσο μεγαλύτερο επίπεδο παραγωγής.

Οι "**Οικονομίες Κλίμακας**" (Economies of Scales) αναφέρονται στην συσχέτιση Παραγωγής και Μακροχρόνιου Μέσου Κόστους. Διακρίνουμε τρία είδη Οικονομιών Κλίμακας:

- (α). Τις Θετικές Οικονομίες Κλίμακας (Positive Economies of Scales) είτε Οικονομίες Κλίμακας (Economies of Scales): Δηλαδή όσο αυξάνεται η Παραγωγή, τόσο θα Μειώνεται (αναλογικά ή ποσοστιαία είτε περαιτέρω θα αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.
- (β). Τις Ουδέτερες Οικονομίες Κλίμακας (Neutral Economies of Scales): Δηλαδή όσο μεταβάλλεται (αυξάνεται / μειώνεται) η Παραγωγή, τόσο θα μεταβάλλεται (αυξάνεται / μειώνεται) αναλογικά (ή ποσοστιαία σταθερά) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.
- (γ). Τις Αρνητικές Οικονομίες Κλίμακας (Decreasing Economies of Scales) είτε Αντί-οικονομίες Κλίμακας (Economies of Scales): Δηλαδή όσο αυξάνεται η Παραγωγή, τόσο θα Αυξάνεται (αναλογικά ή ποσοστιαία) το Μακροχρόνιο Μέσο Κόστος.
- Το κράτος συχνά επεμβαίνει για να προστατεύσει τον καταναλωτή τότε καθορίζει «ανώτατη τιμή» λιανικής πώλησης του αγαθού και «ανώτατη αυτή τιμή» ονομάζεται «διατίμηση» (price control). Αντίστοιχα, όταν το κράτος επεμβαίνει στην αγορά για να προστατεύσει τον παραγωγό, ορίζει την «κατώτατη τιμή» διάθεσης του προϊόντος και ονομάζεται «τιμή ασφαλείας» (guaranteed price).